

Luboš Svoboda:
Koleje jsou pevně přibité k vidění

reportáž z rozhraní

Rubato / Singolare

Redakce Palo Fabuš
Jazyková korektura Jakub Vaněk
Grafická úprava s využitím vizuálu pro publikaci
textu v interaktivním digitálním prostředí
vytvořeném ve spolupráci BCAA Studia
(Michal Plodek a Šimon Levitner) a Psího vína
(viz: <https://www.psvino.cz/koleje-pribite-k-videni/>)
a sazba Jaroslav Tvrdoň
Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2024
Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s. r. o.
První vydání

Text © Luboš Svoboda, 2024
Epilogue © Palo Fabuš, 2024
© Rubato, 2024
ISBN 978-80-88641-05-6

*V průběhu minulého roku mi kamarád
půjčil VR headset a já v něm začal
intenzivně trávit čas.*

Jsem v helmě, vznáším se dovnitř,
udice mi čouhají z očí.

Přeju si tak moc podlehnout viditelnému;
chci se rozběhnout,
vidím údolí, ale vím, že narazím do postele.
Vidím cestu; musím si připomenout,
že narazím do stolu.
Vidím korunu stromu, chci se natáhnout;
ale vím, že shodím lustr.

Možnost dluží činu.

Mám na hlavě helmu, ale nic z venku mi nehrozí; mám na obličeji brýle, ale nic rozmazaného se nezostřuje, ani se nikam nepotápím; mám na očích horký a těžký předmět, průzor – závaží, a zatímco se vychyluji fyzicky, vyvažuji se mentálně. Mám víc soustav k objevení, které zároveň žádají potvrdit zapomnění – mám víc nohou, tedy víc bot, což znamená i víc tkaniček.

Dívám se v pasti designované zrakové skrýše.

Ze zorniček se stávají lovci, s nimiž je v aréně zacházeno jako s váženou návštěvou.

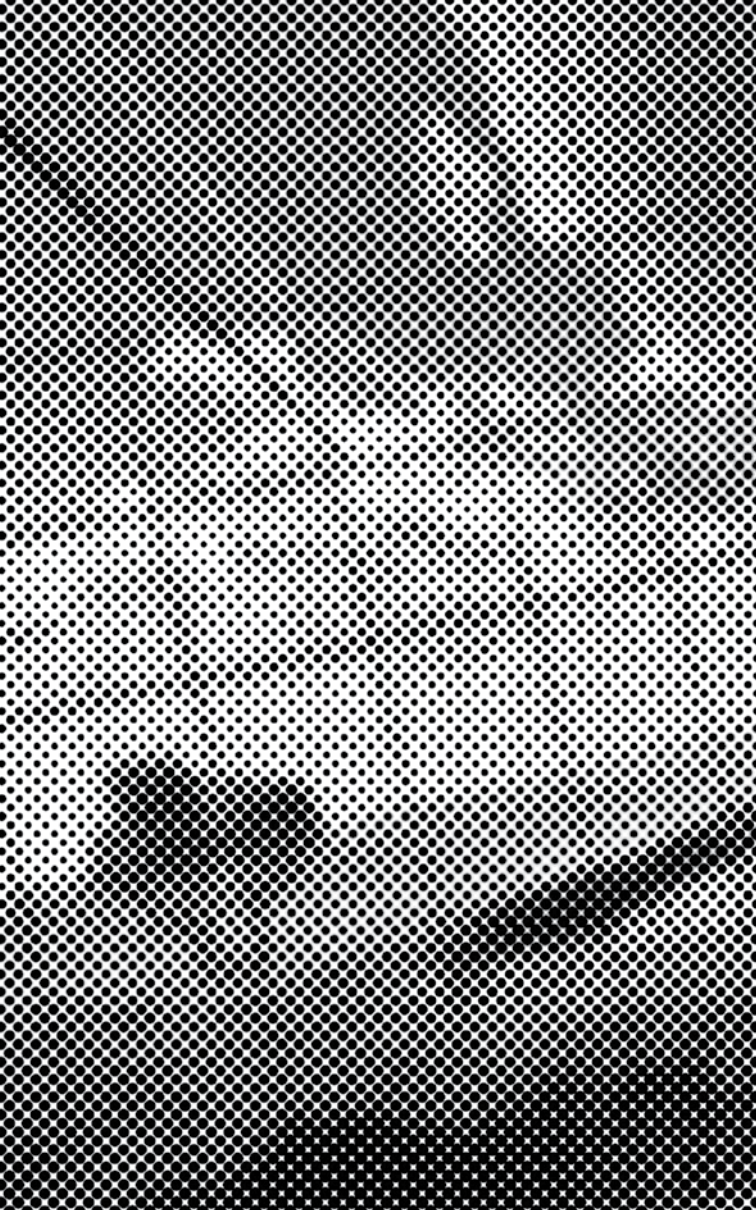
Jsem na zážitkovém honu.

Když si nasadím brýle, čidla rovnováhy a stability nejsou čistě receptivní, ale spíš simulují očekávanou percepci – očekávají, že moje vidění bude přibité k nadesignovaným kolejím.

Svět se sotva pozorovatelným dorovnáváním přizpůsobuje tomu, jak se dívám, jaké je mé dívání; svět moc dobře ví, jak v něm jsem.

Můžu se sice rozhlížet, ale jen po zorném poli; prostor je přesná voda, ostrá hladina; oči plují na lodích, poslouchají dispečink; zorničky jsou řidiči, kapitáni logistických firem.

Oči na tisíc, dlouhé oči, svalnaté oči,
oči na očích, oči v očích; jsem očnatý,
nebo cítím se očitý; chápavé oči, myslím tím,
oči jako ruce;
jsem v očích, zavřený v očích; oči na výletě,
oči poslané kamsi v balíku – pozoruji si je,
oči nebo zrak jako modul; uvěř, že se nikam
nedíváš.

DOSLOV

Na internetu lze najít fóra, na nichž lidé sdílejí fotky úrazů, které si způsobili pobytém ve virtuální realitě (VR). Nejen pocity nevolnosti (motion sickness), ale i naražená čela, zlomené prsty, či dokonce vyražené zuby převrací naruby dojem odtělesnění a odtržení od skutečného světa, které VR v populárních představách obvykle vyvolává. Ve skutečnosti vede tato technologie ke znovu procítění těla, a to dlouho poté, co média – a nejen ta digitální, ale také divadlo, kino či televize – tělo spíše tlumila a znehybňovala.

Především se má VR teprve vymanit ze skeuomorfismu, to znamená z pomýlené, retrogresivní snahy o realismus, podle níž se designéři rozhraní a obsahů pro toto nové médium snaží téměř otrocky reprodukovat prvky fyzického světa. Virtuální realita teprve hledá svoji osobitou sensomotorickou gramatiku, tak jako ji například chytré mobily „našly“ v gestech, které mají jenom pramalou předlohu v předchozích technologiích.

